

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Ideal și morală.

Asigurarea existenței individului în zilele veacului nostru, reclamă multă luptă. Examenînd „armatura“ biruitorilor din această luptă, cărora le-a succes a-și asigura ziua de mîine, a se valida, ne va cuprinde o nedumerire...

Orcă manifestare a naturii se petrece în vederea unui scop oarecare. Omenirea fiind și aceasta o revelațiune a naturii, pelîngă sporirea, susținerea acestui deosebit soi de creatură, mai are și alt scop. Inzestrat cu calități intelectuale atît de importante, datu-s'a omului posibilitatea a deosebi binele de rău, frumosul de urît. Din această însușire rezultă o altă menire, adevărată, a sa: nizuința spre morală, spre tot ce e ideal. Inprejurarea că sintem zidiți din pămînt, deci înrudiți cu lutul, nu poate scuza o altă țintă, mai inferioară acesteia. Din timpul depărtat, în trecutul nesigur al existenței omului însă, până în zilele noastre, în timpul modern, alte scopuri, alte nizuinți poartă omenirea. Pelîngă toate însușirile sale sufletești, omul simțește des, foarte des, cătușele instinctelor, cari îi nimicește atotputernicia, voinței, întreg dreptul de a se numi: coroana făpturii. Aceste însușiri moștenite prin origine, s'au înputernicit pe neobservate, au devenit stăpînitore în toate manifestările vieții omenestii. Și se dezvoltă mai departe, fiind sprijinită de împrejurări prielnice, îndepărîndu-ne dela adevărata noastră menire.

Viața, atît de schimbăcioasă în pretenziunile ei, cu privire la însușirile de prosperare ale individului, contribuie mult întru a ne depărta de scopul nostru. Căci ce observăm? Azi ne reclamă trăiul un fel de proprietăți individuale, ear mîne altele, opuse poate celor dintii! Pentru demonstrarea și mai eclatantă al acestui adevăr, să cugetăm numai la schimbările dese ale așanumitelor „convîngerii sociale“, cari nu sint altceva, decît semne vizibile al traiului nehotărit. Omenirea nu și-a stabilit încă un scop permanent, care să-i serviască de țintă a existenței! Căci a fi, a spori soiul omenesc, e înpus de legile firii și, cumva inconștient în parte, de om. Deci acesta nu poate fi un scop al unei ființe inteligente. Invățații se nizuiesc a născoci o limbă universală, ba mai mult, în timpul din urmă și o religie de acest fel, cu scopul să uniască pe oameni. Dece nu i-s'ar putea da traiului un scop general-universal? N'ar fi această nizuință mai justă?! Acest scop general al traiului ar fi să însuflețiască pe toți deopotrivă!

Lăsînd capriciile traiului în goană liberă, zădarnic ne vom nizuia a schimba rostul vremilor de azi. Zădarnice ne sint școalele, zădarnic rezultatul creșterii. Viața cu nestatornicia pretenziunilor ei, nimicește educația. Novitul, intrînd în lupta vieții, observă repede contrastul mare dintre spiritul școalei și al împrejurimii în care trăește. Vede dispărînd idealul, morală, bazele cele mai puternice ale școalei. Muncitorul, apreciat în școală, aici, în societatea mare, e recompensat ara-

reori după merit. Sinceritatea, iubirea adevărului, practicată mai erî cu atîta mulțumire sufletească, mulțimea, de aici o rîde. Pedetăpartă însă, minciuna, lingușirea e bineprimită, ba duce chiar la izbîndă. Și bietul „om-nou“, sub povara atîtor impresii ciudate, străine sufletului său plîpînd, stă pironit în pragul lumei noi, în lumea de minciună. Un vâl i-se destramă, vâlul lumei închipuite, lăsînd în urmă realitatea rigidă. Ear „frații de luptă“ îl oțelesc cu incetul, prezentîndu-ne nu peste mult pe „omul vremii“! Eată cum crește însași viața pe oameni. Ea îi dezvoltă acomodat pretenziunilor ei. Aceasta e metamorfoza acomodării în societate. Dar mulți sint cari nu pot suporta această desiluzionare, cari nu se pot dezbara de lumea lor creată prin educație, de lumea ideală, de cea adevărată! Și oare în cazul acesta corăspunde educațiunea chemării ei? Nu comit educatorii un păcat, dînd astfel de creștere elevilor, care nu pregătește pentru relațiile vieții?! Nu știu cum, dar mă îngrozește răspunsul. Cîți nu ne-am cugetat la aceasta, vîzînd prosperarea unor indivizi, cari pelîngă toate însușirile lor primitive, ocupă dignități însemnate. Ear alții, muncitori, cu omenie, abia își câștigă o sfărîmătură de pine udată în sudorile amare ale trudei! Și cîți trîndavi sint favorizați de viață, în urma serviciilor lor murdare! Am putea afirma fără exagerare, că o parte însemnată a membrilor din societate, trăește numai în urma dexterității de a-și schimba așanumitele „convîngerii“! Nu ne va cuprinde

FOILETON.

Holera.

Istoria, respîndirea și apărarea în contra holerei.

D-rii A. Chantemesse și F. Borel publică în „Revue Scientifique“ dela 3 Septembre 1910 un articol sub acest titlu.

Mai întîiu arată că holera care bîntue acum în Rusia, de unde a pătruns în Turcia aziatică, Austria, Ungaria, Germania și Italia, amenințînd zilnic celelalte țeri neatînse, unde primejdia ne paște la toate hotarele.

În 1902 Indienii mohamedani au adus boala la Mecca. De-acolo a trecut în Egipt, apoi dealungul țermului Mediteranei a ajuns la Damasc în Ianuar 1903. La Bagdad a ajuns în Ianuar 1904, a trecut prin Persia până la Marea Caspică, de-acolo la Bacu și la gura Volgăi.

Înaintarea a fost pe tăcute, așa că guvernele europene — îngrijate de primejdia ciunei amenințătoare — după un răstimp de aproape 100 de ani, n'au băgat'o în seamă.

În 1906 Chantemesse arată Academiei de științe că holera amenință Europa.

În anul întîi (1904), cînd a pătruns în Rusia, s'a oprit în părțile dela miazăzi (Caucazia și pe Volga în sus până la Saratof). Earna se potoilă; dar în August 1905 ajunsese în Polonia și pe Volga, până la izvoare, precum și în Prusia resăriteană. În Septembre începe a bîntui în Peters-

burg. Earna mocnește în părțile de miazăzi, în Ianuar 1908 năvălește în Constantinopol. Toată earna ciocnește ici-colo; ear în primăvara lui 1909 o găsim în toată Rusia. Ba pătrunde în Olanda și Belgia, precum și în Prusia, a douaoră.

Earnea se potolește, afară de'n părțile de miazăzi ale Rusiei; ear în 1910 bîntue cu furie în toată Rusia.

În 1904 au fost în Rusia 3000 de cazuri; în 1905, 600 în Rusia și 200 în Germania; în 1906 niciunul; în 1907, 13000; în 1908, 30000; în 1909 22000 (60 în Olanda, 9 în Belgia și 40 în Germania); în 1910, ar fi 60000, în Iunie și August st. n.

Și, vorba unui Rus, cînd statistica lor zice 1, zi 6; (dacă vreî să afli adevărul).

Chantemesse arată că Germania și Austro-Ungaria, prin măsurile lor energice și înțelepte, au oprit molima; dar că Italia n'a fost, se vede, la înălțimea datoriei.

Cum se respîndește holera?

Pricina directă sau indirectă a desvoltării molimei de holera este în om și numai în om.

Microbul se află în scaune și vărsături. Dacă ne pătrund în mațe microbii, până în 6 zile căpătăm boala. Așa s'a crezut pîn'nu demult și cine după ce-a fost în atingere cu un bolnav de holera, nu se îmbolnăvia în timp de 6 zile, se socotia sănătos și i-se lăsa toată slobozenia.

Dar s'a dovedit, în timpul din urmă, că unii oameni nu se'nbolnăvesc, deși au microbi în ei, în cîtimii foarte mari. Acești oameni, cari nu se îmbolnăvesc deloc, sau așa de puțin încît nici nu

se bagă de seamă lucrul, se chiamă purtători de microbi.

Aceștia sint tot așa de primejdioși ca și bolnavii, ba mai primejdioși, căci de aceștia nu ne păzim, pecînd de bolnavi ne ferim sau luăm măsurile cuvenite.

Descoperirea acestui fenomen de holera latentă sau ascunsă a aruncat lumina cea mai desăvîrșită asupra unor părți remase întunecoase din respîndirea holerei și ne dă lămurire de ce, în ciuda carantinelor și a musurilor de pază atît de aspre, întrebuintate numai în potriva bolnavilor, remăneau nefolositoare, sau mai bine zis nefîndulitoare, căci purtătorii de microbi îi respîndiau, după ce făceau cele 6 zile de carantină sau de pază, ori treceau nesupărați, socotiți fiind ca neatînși de boală și neprimejdioși.

În Olanda s'a dovedit că 4 la sută din inși cari fuseseră în atingere cu un bolnav se făceau purtători de microbi, deși nu se îmbolnăviau ei înșiși. Se pare că starea aceasta poate ținea de obicei 40 de zile, dar sint cazuri, cînd a ținut până la 6 luni.

Deci în părțile unde boala bîntue, împrăștiie microbi nu numai bolnavii, dar și unii inși sănătoși. În ținuturile neatînse pot aduce boala nu numai bolnavii, dar și purtătorii de microbi.

E adevărat că holera se respîndește mai cu tărie prin apa de băut sau de spălat, cînd microbii au ajuns până în apă și s'au înmulțit în ea. Dar apa se molipsește tot numai din scaunele și vărsăturile celor bolnavi de holera, sau din scaunele celor purtători de microbi. Microbii

o nedumerire, cugetind asupra însușirilor individuale, cari duc la izbîndă partea mai mare a oamenilor?! Ciudată „armatură“ în lupta pentru existență...

Înaintăm repede. Ne putem mîndri cu izbînde mari pe toate terenele. În mijlocul prosperării, se deslușește o tremurare în văzduhul rezultatelor mărețe, destăinuind nemulțumirea crescîndă a omenirii. Numărul nemulțumirilor se sporește zilnic! Viața trece capricioasă în fuga ei nebunatică, ear oamenii se zbucesc zădarnic a-și găsi rostul. Lipsesc cătușe spre a-și opri graba amețitoare, fixîndu-și direcțiunea adevărată: direcțiunea spre Ideal și Morală!

L. Roșculeț.

Paguba noastră.

Acum s'au putut da datele negre cari culorează lugubru pustiirea fără seamăn a forțelor naturii în nopțile fatale ale zilelor 13 și 14 Iunie st. n. Cifre horende, cari neprețuite se resfeță pa coale de hîrtie denotînd complectă sărăcie ce a intrat în 95 de sate cu 163,982 locuitori. Cu dezastrul deodată au perit 186 vieți omenești, oameni susținători de familii mai mulți: în Bozovici 11, Dalboșeț 13, Șopotul-nou 19 și în alte sate cite 1—2, aceștia în cercul Bozovici. În cercul Iamului: în Bogodiuț 2, Lescovița 11, Năjdaș 4, Sasca-rom. 3, Slatina 3 și în Sasca-montană 1. În cercul Caransebeșului: în Mărul, Iaz 5. În cercul Moldovei: în Dolnia-Liubcova 50, Gornia-Liubcova 9, Sichevița 9, Moldova-nouă 3. În cercul Orșova: Globu-Craiova 19, Iablanita 4, Mehadia 4, Petnic 3. În cercul Teregovei: Corniareva 3, Teregova 2, Varendin, Armeniș și Mehadica cite 1, apoi în Anina 1.

Pagubele cauzate în edificii s'au apreciat la fața locului în sumă de 541540 cor., în animale de casă 87763, cu pustiirea pămînturilor roditoare în suprafață rotundă de 1399 jughere pagubă de 694000 cor., cu pustiirea din ăst an 1702034 cor., cu stricăciuni în jurul gospodăriei 299123 cor. cele de sus adunate la un loc arată suma de 3 milioane 599 mii 970 cor.

Aceste sînt numai pagubele cauzate particular consingentilor noștri, nesocotind pagubele comitatului întreg cu distrugerea celor 27 și parțială a lor 37 poduri și apeducte, a corpurilor de drumuri spălate cașicînd nicicînd n'ar fi fost acolo, alor atîtea ziduri de apărare și instrucțiuni de siguranță cari azi nu mai sînt.

Tablou trist și o seamă de speranțe înfrînte, o Sodomă sau o arătare supranaturală; toate sînt și chiar și mai mult decît se poate spune cu grai viu. Reîntoarceți fața Ta, Doamne, către fii Tăi!

(Drapelul)

V.

aruncați în latrine sau pe jos, pot pătrunde până la apele subpămîntene sau până la cele curgătoare, în cari se înmulțesc.

Dar să fie oare cu putință să se infecteze rîuri sau fluviu întregi? Deși holera se nînde deseori de-alungul cursurilor de apă, de aci nu urmează deloc că apa e molipsitoare.

Înadevăr molima nu se răspîndește numai urmînd cursul apei spre vale, ci tot așa de des se urcă în cursul rîurilor.

O vedem că s'a coborît pe Vistula, dar pe Volga, Don și Nipru s'a urcat.

Pricina e că apele curgătoare sînt drumuri și încă foarte umblate. Holera se răspîndește de-alungul lor ca și de-alungul altor drumuri, fie acelea șosele, fie căi ferate etc. Holera călătorește cu bolnavii și cu purtătorii de microbi, cari murdăresc vapoarele, corăbiile, bărcile, luntrile, plutele și toate porturile unde se opresc și se coboară încărcînd sau descărcînd mărfuri, mîncînd, bînd sau dormînd.

Anul trecut holera a venit la Rotterdam cu un vas „Elberfeld“, din Rusia. În timpul călătoriei, s'a zis, un corăbier s'a bolnăvit, alți purtători de microbi, au putut respîndi în port microbi, decî și în rîu. Dar mai adevărat e că vasul a molipsit bărcile în cari a descărcat mărfuri și acestea țermurile apei și alte vase pe cari le-a întîlnit și de cari s'au lipit. Se știe cum murdăria din latrina unui vapor stropește vasele ce trec pe lîngă el!

Neapărat microbii ajunși în apă pot de acolo pătrunde în noi; dar sînt și alte căi cari aduc

„Astra“ la Dej.

Congresul „Asociațiunii“ la Dej a fost la înălțime. Distinsul ei președinte a deschis congresul printr'un discurs magistral. După ședința I. a fost un banchet splendid, încoronat cu toaste frumoase. În ședința II. după citirea telegramelor dela Excelența Sa Mitropolitul *Ion Meșianu*, P. S. Lor Episcopii *Dr. Miron E. Cristea*, și *Dr. Vasile Hossu*, II. dd. *Gheorghe Pop de Băsești*, prof. *Jarnik* etc. s'au dezbătut rapoartele comisiunilor, între cari a stîrnit o mare de aplause proclamarea de membru onorar al marelui mecenat rom. *Vasile Stroescu*. A fost parentat decedatul avocat Oravițan *Dr. Gheorghe Anca*, care și-a lăsat întreaga sa avere de 40.000 cor. Asociațiunii. Însfîrșit s'au ales ocîrmuitorii „Astei“, președinte: *Ion Sterea Șuluț*, viceprezident: prof. *Andrei Bîrsanu*, membri în comitet: *Nicolae Ivan*, *Dr. Liviu Leményi*, *F. Negruț* (Blaj), *Dr. Ilarion Pușcariu*, *Dr. Octavian Rusu*, *Oct. Goga*, *O. C. Tăslăuanu*, *N. Toganu*, *Dr. Ion Lupas*, *G. Precup* și *I. Agîrbiceanu*; membri suplenți: *Dr. Ilie Beu*, *Vasile Bologa*, *Arsenie Bunea*, *Romul Simu*, *Dr. Ion Borcea* și *Dr. Ion Raț*. Adunarea proximă se va ține în anul viitor la Blaj, împreună cu adunarea Fondului de teatru rom. Festivitățile împreunate cu ținerea congresului încă au reușit pe deplin.

IGIENĂ.

Băile (scălzile) de aer și de soare.

Băile (scălzile) de aer și de soare sînt cunoscute din timpurile vechi. Efectul vindecător al luminei solare îl cunoșteau și popoarele primitive. În evul vechi *Herodot* a scris despre băile de soare și despre felul, cum au să fie întrebuintate. *Pliniu* cel bătrîn, învățatul naturalist roman din veacul prim al creștinismului, pomenește în scrierile sale despre soare ca un factor însemnat de tămăduire. Celebrul medic al anticității *Hipocrate* (sec. al 4-lea n. de Cr.) era un aderent însuflețit al băilor de soare. În evul mediu s'a pierdut cu totul obiceiul acestor fel de băi. Așa în veacul trecut au început să preocupe earăși mintea oamenilor. Astăzi băile aceste sînt considerate mai ales ca un mijloc important pentru conservarea sănătății. Orașele Germaniei îndeosebi au instalațiuni de asemenea băi; cele mai cercetate de străini sînt băile vaste și bine organizate din Drezda.

ECONOMIE.

Negustorii din Valea Cărașului.

Și acum ca și mai înainte, cînd se apropie toamna în care țaranul își adună grîul, cucuruzul, ferbe răchiiu de prune etc., se ivește

la sate perciunatul; trage în gazdă lasfirnarul din mijlocul satului și caută să facă ceva geșeft. Negustoria ce o învîrtesc acești speculanți azi, e un lucru necinstit, pentru că dinșii caută să câștige cu mult mai mult decît li-se cuvine pentru muncă lor. În luna Septembrie dela noi e obiceiul, că se adună darea și alte aruncuri comunale, atunci îi expiră țaranului termenul de datorie pe cambii (wechsel) ori obligăție la bancă, atunci vine se viră în sufletul omului povestindu-și că în țară prețul la bucate a scăzut, cutoateastea dînsul îi dă un preț potrivit fiindcă îl vede lipsit, numai ca să-l facă să-i vindă lezne toate. Să știți că bietul țaran pe care-l vedeți în zori de zi cu carul încărcat cu saci de grîu, cucuruz, nucî, mere, scînduri, trunchiuri; mergînd spre oraș, și-a vindut chinul de peste an cu un preț bagatel. Numai vorbesc de cumpărăturile mai mari pe cari le fac acești speculanți, ca bunoară în comuna Comoriște arendarea unei moșii nemeșești din partea unei ovreu, ear în comuna Cărnecea exploatarea pădurii și arderea pietrii de var, tot asemenea afacerea unui ovreu. Morile de apă de pe Căraș toate sînt în minî străine etc. ect.

Dacă ne vom întreba pînă cînd vor continua aceste stări? Răspundem: pînă purtătorii de cultură, conduși de principul cooperării economice, nu se vor scobori din înălțimi, amestecîndu-se cu poporul înființînd tovărășii economice, mărînd astfel energia capitalului național.

Har Domnului avem două mari institute de bani românești, cari au 4—5 filiale și agenturi pe Valea-Cărașului. Acestea prosperează admirabil, luptînd pîntru dezrobirea moșiei întabulate pe la băncile străine, și așa nu se mai pot ocupa și cu negoț.

M. Cărășanu.

Convocare.

P. T. membri ai *Reuniunii de înfrumșetare din Oravița* sînt poftiți cu toată stîma a participa la

Adunarea generală ordinară,

care se va ține Luni la 26 Septembrie a. c. la ora 6 seara în Școala civilă din localitate. Oaspeți încă pot participa. Deoarece vor fi obiecte importante, e dorit, ca P. T. membri să participe în număr cit de mare.

Prezidiul.

sfaturî cum să trăiască și cum să se apere de molimă.

Pe uscat apărarea nu are toată puterea ce-am fi dorit, căci prea sînt dese comunicările și prea numeroși cei cari trec granițele. Totuși e chip să oprim la granițe, fie ele pe uscat sau la apă, un număr de bolnavi. Dar ce să faci cu inși purtători de microbi fără să fie totodată și bolnavi? Nimic, deoarece nu sînt bolnavi! Asta înseamnă nu-ți împedecă de a respîndi boala. Primejdioși sînt emigranții și grupele de muncitori. Aceștia trebuie duși subț pază aspră dela graniță pînă la vasul pe care pleacă. (Vorbește de emigranții cari trec prin Franța N. Red.) Așa a făcut Germania cu emigranții din Rusia și a putut opri inși bolnavi.

Primejdioși sînt călătorii pe plute și vase: aceștia duc holera de-alungul rîurilor. Ei au adus-o în Germania resăriteană, pe Vistula; (tot ei au adus-o în Ungaria, în Bulgaria și la Galați. N. Red.) Aceste vase sînt locuinți murdare; microbii hălăduesc pe ele, ear oamenii de pe dinsele molipsesc satele, orașele și vasele cu cari vin în atingere.

În Germania este o lege care reglementează de minune măsurile împotriva acestei primejdii (de aceiași autori). „Baterie fluviale et santé publique“. (C. R. Acad. des Sciences 1908).

În orașe lupta trebuie dusă împotriva primejdiei ce amenință dela scaune și vărsături. Dar lupta aceasta nu se poate înjgheba cit ai bate în palme; rău își închipue comunele, că va fi destul să ia măsuri în ajunul molimei, să înfiin-

părțile nespuse de micî din murdărie în apa, laptele, etc. ce bem, pe piinea sau bucatele ce mîncăm, pe mîinile cu cari ne ștergem la gură etc. Fructele spălate cu apă murdară și avînd microbi, zarzavaturile stropite cu apă molipsită; încălțămîntele, pe tălpile căror luăm noroi sau pulbere în cari se pot afla microbi vii; insectele cari umblă pe murdăria și apoi gustă din mîncările și băuturile noastre, ori chiar se neacă în ele. Acestea și altele sînt căile numeroase pe cari microbii din murdăria pot ajunge în stomahul și mațele noastre!

Eată de ce scaunele și vărsăturile trebuie puse la loc anume și microbii din ele omoriți înainte de-a fi slobode să meargă în canale să pătrundă prin pămînt sau pe pămînt la apele de izvoare sau la apele curgătoare. În mahalalele sau satele unde nici nu sînt latrine închise, ci murdăriile se lapădă pe după casă, înțelege orcine cum se poate respîndi holera și face cele mai groaznice pustiiri.

Să nu uităm că o muscă, ducînd o particică microscopică de murdărie într'o hrană sau băutură, dă prilej să se plodiască în timp scurt milioane de microbi.

Cunoscînd mijloacele și căile pe cari se răspîndește holera, vom ști cum să ne apărăm de ea. Pe deoparte, să ne luptăm la graniți spre a împedea aducerea microbilor; pe de alta, după ce s'a întîmplat un caz în vre-un oraș sau sat, să luptăm spre a stîrpi microbii ce au izbutit a pătrunde, ca numărul bolnavilor, și decî al morților, să remie cit mai neînsemnat; mai trebuie să dăm tuturor

CRONICA.

I. P. Sa Mitropolitul *Meșianu* a dat o circulară prin care cere ca corpul didactic să-și dea seama și asupra activității sale extrașcolare.

La banca „Plugarul” din *Cacova* a fost angajat de medic-veterinar, pentru Insoțirea de asigurare a vitelor, d-nul *Tiberiu Cristea*.

Mine, Duminecă, își ține despărțământul Bocșei al Asociațiunii adunarea generală la Vasiova.

La *Crașova* și *Lupak* a fost exmisă din partea ministerului o anchetă spre a asculta jalba bieților Crașoveni, cari au avut atât de mult a suferi din partea organelor Societății Căilor ferate, pentru că au fost vînduți și unei firme din Petroșeni din subsolul lor carboni, fer! Interesele comunei românești *Doman* au fost apărate cu vrednicie de harnicul avocat *Dr. Cornel Jurca* din Lugoj.

Adunarea generală a învățătorilor rom. din Eparhia Lugojului a fost aminată.

Blériot lucrează acum la dezlegarea problemei transportului aerian de persoane.

În Conzistorul din Arad au fost întăriți de protopop, în tractul Buteni: *Terențiu Opreanu*, în al Lipovei: *Fabrițiu Manoilă* și în al Chișineului: *Dr. Gh. Ciuhandu*. Felicitări!

În fața primejdiei, dince-ince tot mai amenințătoare, a holerei, înainte de toate trebuie să ne îngrijim de curățenie. Întrebăm din prilejul acesta pe cei datori a păzi sănătatea publică: pînăcînd vor mai îngădui murdăria ce se adună în părăușul nostru? Cînd se va procura odată un car igienic pentru curățirea latrinelor din oraș? Pentru înlăturarea nepăsării celor dela primărie cerem intervenția celor 7 medici din localitate.

Fostul director dela „Sparcasa bătrînă”, bătrînul *Bedôlhăzi*, a încetat din viață.

Autoritățile din Washington au oprit pe Indieni să nu mai ardă, din superstiție, banii la înmormîntări. Dar pe ai noștri cine îi oprește să ardă ațîția banii pe lumînări, beutură și alte bazaconii superstițioase?

Aeroplanul compatriotului nostru *Aurel Vlaicu* e pe cale a trece în serviciul armatei române.

Ministrul de interne a dat poruncă să se afișeze prin orașe, ear în sate să se bată toba, ca nimeni să nu mai bea apă din Dunarea inficiată de holeră.

Teze spitale pentru bolnavii de holeră, să organizeze serviciu sanitar pe mahalale, să dea toate cazurile la iveală, să publice povește etc.

Măsurile nu sînt nefolositoare, pot micșora numărul cazurilor, dar nu vor face niciodată cît un sistem bun de canalizare.

Un oraș, care are organizație, din vreme trebuie a se lupta împotriva excrementelor; unde acestea se transportă, fără a vedea lumina zilei sau nopții, pîn' departe de oraș; cînd nu sînt haznale pline de murdărie, cînd oamenii nu trăesc deasupra excrementelor lor, așezate peste ale strămoșilor, dacă într'un cuvînt, la mașele orașului de water-closete, pîngurile de descărcare, lucrează perfect, orașul nu va putea avea epidemie, ci numai cazuri izolate.

Lupta împotriva holerei, ca și a tifosului, stă în lupta împotriva excrementelor, în lupta pentru curățenie adevărată.

În jurul bolnavului paza trebuie să fie stranică: scaunele și vărsăturile trebuie desinfectate cu cea mai mare grijă. Vasele, toate, hainele etc. murdărite, văzute sau nu, trebuie spălate cu apă clocotită, ferte sau desinfectate. La nevoie, arse detot. Bolnavul va sta subț rețea deasă, ca să nu poată muștele lua microbi și a-i samăna aiurea. Vasele, toate, vor fi coperite cu clopote de sîrmă. Nu va mîncă nime în oada bolnavului și, orî cînd îl vom atinge, ne vom desinfecta.

Deci vom căuta să nu se respindiască microbii dela bolnavi.

Fiecare din noi vom căuta să nu îngăduim microbului să ne pătrună în mașele noastre, și

Un tînăr inginer din Berlin a născocit o piscă artificială, cu un șurub la grumazi, care în mod artificial o face să miaune și să miște din coadă, făcînd astfel excelente servicii întru stîrpirea șoarecilor și cloșanilor.

Vestitul suprefect *D'Elle Vaux* din Reșița e pus subț acuză pentru abuz de putere.

La 4. Octobre se deschide electricul între Pressburg și Viena.

Nouile monete turcești vor purta inscripția franceză „Egalité, liberté, justice, fraternité”.

La Brașov a încetat din viață *Dr. Eugen Leményi* în vîrstă de 44 ani.

Celebrul dramaturg italian *Novellia* înnebunit.

Marela gînditor rus, bătrînul scriitor *Tolstoi*, a ajuns vîrstă înaintată de 82 ani — deplin sănătos.

Faimosul *Dr. Szôke*, acuzat pentru omucidere, cînd și-a auzit sentința de achitare, a leșinat de bucurie.

Mine, Duminecă, se va face sfințirea bisericii din comuna *Sacul* prin P. S. Sa D-nul Episcop *Dr. Miron E. Cristea*.

Pe Valea Prahovei, în Carpați, a nins mai-deunăzi ca earna.

Un cărturar șas cu numele Müller se vaită că Românii contocuitoari, cari se sporesc cu mult mai tare decît Sașii cei bogați, le cumpără în fiecare an cam 650 de pogoane de pămînt. Ce să-î faci, *mit dem Reichum erweicht die Nation*...

Bogătașul grec *Corelianos* din Londra a lăsat 17 milioane de coroane statului grecesc.

Preotul *Bernhard Vaughan* a propus eucharistilor din Montréal schimbarea devizei „liberté, égalité, fraternité” în „liberté, égalité, maternité”.

Cel mai nou balon Zeppelin VI earăși a ars scrum.

Văduva *Iconia Musteș* din Doclin, soacra părintelui protopop Ion Pepa din Buziaș a trecut la cele eterne. Fie-î țărîna ușoară!

Ministrul de justiție șpaniol va propune ștergerea pedepsei cu moarte din Șpania.

La *Greovaș* doi țărîni umblînd pe țărîna la vînat, într'o cucuruziște unul din ei, *Gheorghe Lațcu* de 44, ani a căzut mort, slobozîndu-se pușca din nebagare de seamă și trecîndu-î ceșmele prin spinare.

vom îngriji ca astea să fie în stare, încît microbil să nu se poată înmulți în ele.

Trebuie să avem grijă deosebită față de apa de băut și de mîncări. Apa o vom bea feartă; bucatele bine ferte sau fripte. Nu vom mîncă nimic rece. Dacă păstrăm mîncare pe seară, o vom înferbînta, înainte de-a o mîncă. Nu vom mîncă deloc prăjituri, cîrnățarie, șuncă, etc. Laptele îl vom întrebuița fere și aparat de muște.

Hrană vegetală crudă (fructe, zarzavaturi) nu vom mîncă; sau, cel puțin, numai după ce o vom tînea o jumătate de ceas într'o soluție de 3 la sută de acid tartric și după ce o vom spăla cu apă clocotită.

Trebuie pază mare de muște, mai ales la latrine și la grajduri.

În toată casa va fi cea mai mare curățenie. Să nu uităm că se pot aduce din strade microbii pe haine sau pe încălțăminte. Aceste din urmă le vom curăța c'o cîrpă umedă și nu în bucătărie, cum se obicinuește.

Totuși, în ciuda pazei, microbul poate pătrunde în noi; trebuie decî să ne păzim de orice turburare în lucrarea mașelor și stomacului. Dacă un organism sănătos se luptă cu izbîndă împotriva microbului.

Să nu ne recim, căci putem căpăta pîntecărie (diaree). Să nu facem beții, ospete, petreceri sau muncă prea lungă și prea obositoare; căci și acestea pot pricinui diaree. Să nu mîncăm fructe descuetoare, pricinuitoare de colici, ca pepeni, fructele verzi, etc.

Nu acestea pricinuesc holera, dar pregătesc

Părintele *Terențiu Bugariu*, preot militar în Timișoara, arată într'o broșură netemeinicia celor ce nu i-au luat în socoată opera sa de cîntări bisericești „Sentinela”.

La redeschiderea expoziției din Bruxelles, expoziția engleză s'a prezintat cu mult mai frumoasă decît cea dinainte de incendiu.

Advocat *Dr. I. Horvat* din Bozovicî și-a mutat cancelaria la Caransebeș.

Advocatul *David Borbola* de 66 ani din Teregova și-a curmat viața sărînd în Timiș, de unde a fost scos lîngă Caransebeș. Se crede, că s'a sinucis într'un acces de nebulie.

Pentru îngrășarea vitelor, se capătă un admirabil praf, ce se pregătește aici în Oravița în farmacia „La Sf. Gheorghe”. Leacul acesta îngrășă cai, vite cornute și porci, apărînd animalele preventiv de orice boale.

Poșta Redacțiunii.

I. M. Reșița-rom. D'aici nu-î nădejde de cooperare.

P. B. Coșteș. Cînd vin?

Poșta Administrațiunii.

Rugăm pe simpatici noștri restanțieri să se gîndiască, că apropiîndu-ne către sfîrșitul anului, pe cei bunii îi rugăm, ear pe cei nepăsători îi vom constrînge pe calea legii, să-și plătiască datoria. Săraca lume, Doamne, dintre toate greutățile cu cari au să lupte foile noastre românești, cea mai mare e calamitatea neplătirii regulate a abonamentului. La „Bulgăroi cu ceafa lată, Grecotei cu nas subțire”, putea adauge *Eminescu*: Romănași... cu pelea groasă!

Bibliografie.

La Administrația noastră se află de vînzare următoarele cărți:
Dr. Iosif Popovicî Bocetele românești. . . — 89
 „ „ „ Balade populare din Banat 1-80
Gheorghe Jianu: Potpourri 1-
Dr. I. Fometescu: Creșterea igienică a copiilor — 25
Dr. E. Babeș: Diagnostica 3-
Iuliu Birou: Nașterea lui Christos, piesă teatrală pentru copii în 5 acte . . . . . — 50
Nicolae Firu: Monografia bisericii ort. rom. din Oradea-mare 1-

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu.**
 Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu.**

locul, ajută înmulțirea microbului. Demulțorî o curățenie luată la vreme de holeră a făcut să izbucniască holera la unul care avea microbi, dar care, poate, i-ar fi biruit.

Trebuie, decî să ne păstrăm în bună stare de lucrare stomacul și mașele, să ne păzim și sistemul nervos de ațîțări; căci cu nervii ducem lupta împotriva holerei.

Dar tot ce-am spus pîn'aci, se știa demult, și totuși paza aceasta dădea greș; căci nu se știa că inși sănătoși pot avea în ei milioane de microbi și decî de boală, fără s'o aibă ei.

Greșală mare făceau odinioară guvernele, silindu-se a ascunde cazurile de holeră. Acum nu se ascunde nimic, se iau măsuri și urmările sînt bune. Decî trebuie stăruit mai ales la începutul epidemiilor, ca să nu scază necunoscut niciun caz bănuît.

Căci păzînd pe ceice au fost în atingere cu bolnavul și chiar pe ceice nu sînt bolnavi, dar au microbi, zugrumăm molima. La Rotterdam din pricina unui caz, au pus subț pază și cercetare 114 inși. Din aceștia 91 la sută nu au microbi, dar 9 la sută, da.

Statul îi hrănește, le plătește și salonul, dar le dă drumul numai după ce doctorii se încre dîntau că n'au microbi sau, dacă au avut, că au scăpat de ei.

În Olanda holera a cercat să se întînză în 15 orașe, dar n'a omorît mai mult de 4 inși. Numai la Rotterdam au fost mai mulți morți, fiindcă măsurile s'au luat prea tîrziu.

E mult mai eștin de luptat, decî de suferit pagube uriașe ca Rusia. („V. Naț.”)

Aviz!

Se caută la Pensionul model de fete din Turnu-Severin, România:

1. **O Bucătăreasă** foarte pricepută în arta culinară, fără vițiu și cinstită. Ofer 45 lei lunar.

2. **Un rîndaș**, ca ajutor bucătăresei, cinstit, muncitor. Ofer 25 lei lunar.

3. **O fată sau femeie în casă**, care să știe nemțește, harnică, pricepută și cinstită. Ofer 25—30 lei lunar. Angajamentele se fac anual.

Adresați scrisori Directoarei

Maria P. Marinescu.

Premiat cu marele premiu Garnd Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care depătează de pe față și de pe mîni orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate pînă acum. Se capătă la: **Apoteca Sfîntul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein). — Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

AVIZ.

La **tîmplăria Iohan Formayer în Oravița**

se pot comanda tofelul de mobile și lucrări pentru zidiri, cu prețuri absolut solide, fiindcă neavînd depozit, costîșitor, e în măsură a lucra mai ieftin decît oricare. Pofțiți și vă convingeți!

Vindecați beția

până nu ajunge bețivul să vatem legea!

Scapați-l până n'ajunge alcoolul să-
strice sănătatea, putere de lucru și averea.

Alcoholinul este un surogat care face pa bețivi să se îngroziască de beuturi alcoolice.

Alcoholinul este un leac absolut nevătămător care nici la bețivii cei mai mari nu devine rscidiv.

Alcoholinul este cea mai nouă descoperire a științei care a scăpat mii de oameni din mizerie.

Alcoholinul este un preparat ușor, pe care și femeia casei îl poate da bărbatului în mîncarea de dimineață, fără a se putea băga de seamă. De cele mai multeori bețivul nici nu știe de ce nu mai poate dintr'odată suferi beuturile spirtoase, și crede că i-s'a îngrozit fiindcă a beut prea mult, cum se întîmplă de i-se urăște și de o mîncare prea mult gustată.

Alcoholin ar trebui să dea orcare tată fiului său, studentului deși ne prea dedat cu beutura, înainte de a cădea la examen, căci beuturile spirtoase slăbesc creurul. Chiar fiecare om care n'are destulă tărie de voință ar putea să se folosească de această medicină spre a nu se deda la beutura, prin ceiace își poate și mai bine păstra sănătatea și-și cruța bănișorii. 10-2

Preparatul-Alcoholin constă 10 cor. trimîndu-se banii înainte, ori procurîndu-se prin rambursă,

INSTITUTUL DE ALCOHOLIN
Copenhagen 1737 Dăneemark.

Epistolele se franchează cu 25 fil., cărțile poștale cu 10 fil.

Cele mai bune

căldări și cazane

se pot cumpăra, cu prețuri absolut omenești, la vechia și cunoscuta

Firma I. PURGAR

lingă Moara de foc în 10-6
Oraviczabánya (Krassó-Szörény m.)

AVIZ

comunelor lipsite de pășune (izlaz).

Di Dr. Emil Babeș adv. în Budapest (Gróf Károlyi-utca 14) ne roagă să avizăm comunele lipsite de izlaz, că în sensul art. de lege 43: 1908 se pot adresa ministerului de agricultură pentru **ajutor de stat** care se acordă acelor comune în bani, pînă la 50 procente al prețului în rate anuale. Comuncile au să-și înainteze rugărilor în scris la acest ministeriu, arătînd totodată complexul (pămîntul) care doresc să-l cumpere numele proprietarului vînzător, precum și prețul, cu care se poate cîștiga teritorul; e consult a prezenta totodată și planul (conceptul) contractului de vînzare. — Di Dr. Babeș e gata a da celor interesați tot ajutorul și toate informațiunile delipsă.

„PLUGARUL”

societate pe acții din Cacova
dă

5—6%

și plătește și darea după depunerii.
Acordă împrumuturi pe obligațiuni și amortizare cu 6—7%, ear personale cu 8%. Escomptează cambii. Asigurează vite și mijlocește cumpărarea de mașini agronomice.

La

Tipografia „Progresul”

în Oravița

se capătă

tofelul de tipărituri,
cu prețuri absolut solide.

„ORAVICIANA”

SOCIETATE PE ACȚII

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII

== ORAVIȚA. ==

Capital social . . . . . Cor. 550.000

Fonduri . . . . . „ 335.000

Depunerii spre fructificare „ 2,350.000

Giroconto la Banca austro-ungară. — Ceconto la Cassa de păstrare poștală Nr. 15.625. — Telefon Nr. 29.

Escomptează cambii, acoardă împrumuturi hipotecare și personale cu 6—8% netto.

==== Primește depunerii spre fructificare cu 4½% și 5%. ====

x-4

☛ Darea o plătește institutul. ☛

☛ Răscumpără gratuit orce fel de cuponi și îndeplinește tot soiul de afaceri de bancă. ☛

Expoziturile la Vrani, Vraniuț, Iam, Secăș, Răcășdia și Varadia

mijlocește împrumuturi de orce natură, regulează scadențe, primește depunerii spre fructificare și efectuează și alte operațiuni de bancă.